

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпропетровська політехніка»

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра державного управління і місцевого самоврядування

І. І. Хожило

Методичні рекомендації
до самостійної підготовки з навчальної дисципліни
«Грантові програми підтримки наукових досліджень та академічних
обмінів»
для здобувачів третього (наукового) рівня вищої освіти спеціальності
281 – Публічне управління та адміністрування

Дніпро
НТУ «ДП»
2023

Хожило І.І.

Методичні рекомендації до самостійної підготовки з навчальної дисципліни «Грантові програми підтримки наукових досліджень та академічних обмінів» для здобувачів третього (наукового) рівня вищої освіти спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування /І.І.Хожило. Д.:НТУ «Дніпровська політехніка», 2022.16 с.

Автор: І. І. Хожило, д. держ. упр., проф.

Затверджено до видання на засіданні кафедри державного управління і місцевого самоврядування (протокол № 8 від 28 лютого 2023)

У методичних рекомендаціях розміщено навчально-дидактичний та довідковий матеріал до практичних занять з основних розділів навчальної дисципліни «Грантові програми підтримки наукових досліджень та академічних обмінів» для здобувачів третього (наукового) рівня вищої освіти спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування.

Зміст методичних рекомендацій спрямовано на активізацію навчальної діяльності здобувачів вищої освіти та закріплення теоретичного матеріалу з даної дисципліни під час виконання практичних завдань. Подана інформація буде корисною для аспірантів усіх форм навчання за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування, наукових керівників, наукових співробітників та викладачів НТУ «Дніпровська політехніка».

Відповідальний за випуск завідувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування І.І. Чикаренко, д.держ.упр., проф.

ЗМІСТ

Вступ	4
Програмні результати навчання	5
Оцінювання результатів навчання та форми контролю	5
Тематика практичних занять	6
Тема 1. Освітньо-науковий простір у сфері публічного управління та адміністрування	6
Тема 2. Організаційно-правові засади реалізації права здобувачів ступеня доктор філософії на участь в міжнародній діяльності	7
Тема 3. Грантові програми підтримки наукових досліджень в НТУ «Дніпровська політехніка»	8
Тема 4. Міжнародний науковий простір у сфері публічного управління та адміністрування: прикладні аспекти грантрайтингу	9
Тема 5. Академічна мобільність як умова інтеграції України у світовий науково-освітній простір	10
Короткий глосарій навчальної дисципліни	11
Тести для самопідготовки	14
Список використаних джерел	15

ВСТУП

Кафедра державного управління і місцевого самоврядування ННІ державного управління НТУ «Дніпровська політехніка» проводить підготовку здобувачів освітньо-наукового ступеня доктор філософії в галузі знань 21 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». Однією із навчальних дисциплін вибіркового фахового циклу підготовки здобувачів освітньо-наукового ступеня доктор філософії є навчальна дисципліна «Грантові програми підтримки наукових досліджень та академічних обмінів».

Навчальна дисципліна спрямована також на ознайомлення студентів з особливостями освітніх систем країн-учасниць програм академічної мобільності, можливостями участі у короткострокових програмах – літніх (зимових) школах – короткострокових програмах, стипендіальних та інших програмах як у рамках національного освітнього простору, так і в межах міжнародної наукової діяльності.

Мета дисципліни «Грантові програми підтримки наукових досліджень та академічних обмінів» передбачає формування у здобувачів вищої освіти цілісної системи знань щодо організації та здійснення науково-інформаційної, науково-дослідної та науково-проектної діяльності у вітчизняному та світовому науковому просторі, а також підготовка конкурентоспроможних фахівців, які володіють теоретичними знаннями, вміннями та іншими компетентностями, достатніми для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у сфері публічного управління та адміністрування на основі розробки та подання наукових проектів на здобуття дослідницьких грантів та академічних обмінів.

Дисципліна викладається в 4-му семестрі відповідно до навчального плану, тому додаткових вимог до базових дисциплін не встановлюється. Міждисциплінарні зв'язки: вивчення курсу ґрунтуються на знаннях, отриманих з вивчених дисциплін за попереднім рівнем освіти щодо предметної сфери публічного управління та адміністрування.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення дисципліни «Грантові програми підтримки наукових досліджень та академічних обмінів» спрямовано на досягнення таких програмних результатів навчання:

- продемонструвати *розуміння* сутності державної політики щодо програм грантової підтримки наукових досліджень та академічної мобільності учасників освітнього процесу, основних принципів та напрямів її здійснення, основних тенденцій, досягнень та проблем розвитку інтеграції України у світовий науковий простір;
- продемонструвати *знання* базової термінології, методології підготовки та реалізації грантових програм наукових досліджень та академічних обмінів в у сфері публічного управління, витоків сучасних методів

управління грантрайтингом та академічною мобільністю у вітчизняних та зарубіжних закладах вищої освіти;

- продемонструвати *здатність застосовувати* інструментарій аналізу політики для *обґрунтування* переліку напрямків міжнародного співробітництва за тематикою дисертаційного дослідження, *вміння аргументувати* та *обґрунтувати* авторську позицію щодо оптимального вибору інструментів та методів грантрайтингу у конкретних сферах суспільного життя (дотичних до тематики наукових досліджень);

- продемонструвати *здатність практично застосовувати* концептуальні та методичні положення з розробки різних типів програм академічної мобільності (внутрішня, віртуальна, міжнародна) та *продемонструвати* навички індивідуальної інтеграції як учасника міжнародної наукової програми (проєкту) у вітчизняний чи міжнародний науковий простір за напрямком тематики власного наукового дослідження.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Сертифікація досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти». Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання здобувача вищої освіти за дисципліною.

Поточний контроль знань передбачає участь здобувача вищої освіти у лекційних та практичних заняттях (виконання та захист практичної роботи).

Підсумковий контроль – залік у формі комп'ютерного тестування).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
75 – 89	добре
60 – 74	задовільно
0 – 59	незадовільно

ТЕМА 1

ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ ПРОСТІР У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

План

- 1.1. Теоретичні аспекти реалізації освітньо-наукових програм у сфері публічного управління та адміністрування.
- 1.2. Історичні аспекти розвитку освітньо-наукових програм у сфері публічного управління та адміністрування.
- 1.3. Науковий простір публічного управління та адміністрування в Україні: основні досягнення та сучасні виклики.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ПОНЯТТЯ

Доктор філософії – освітній і науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Ступінь доктора філософії присуджується спецрадою закладу вищої освіти або наукової установи в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації. У болонській класифікації ступінь доктора філософії присуджується після завершення третього циклу вищої освіти та відповідає 3-му циклу Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти та 8-му рівню Європейської рамки кваліфікацій для навчання впродовж життя

Аспірант – вчений, який проводить фундаментальні та (або) прикладні наукові дослідження у рамках підготовки в аспірантурі у закладі вищої освіти/науковій установі для здобуття ступеня доктора філософії.

Теми наукових рефератів

1. Конституційні основи державної політики України щодо підтримки наукових досліджень та академічних обмінів.
2. Роль і місце публічного управління та адміністрування в освітньо-науковому просторі України.

Питання для самоконтролю

1. Надайте визначення поняттю «освітньо-науковий простір».
2. Назвіть основні принципи організації наукової діяльності аспірантів.
3. Обґрунтуйте, чому саме Конституція України є основою правового забезпечення організації освітньо-наукової діяльності здобувачів третього (наукового) рівня вищої освіти.
4. Назвіть групи нормативно-правових актів, які визначають умови та можливість реалізації права здобувати науковий ступінь доктора філософії.
5. Охарактеризуйте основні документи МОН України стосовно грантових програм підтримки наукових досліджень та академічних обмінів.

ТЕМА 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ НА УЧАСТЬ В МІЖНАРОДНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

План

- 2.1. Правові засади участі здобувачів освіти у міжнародній діяльності.
- 2.2. Організаційний механізм міжнародної наукової діяльності аспірантів на різних рівнях реалізації публічноуправлінської діяльності.
- 2.3. Функції суб'єктів управління у сфері міжнародної науки.
- 2.4. Основні види та форми міжнародної наукової співпраці.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ПОНЯТТЯ

Освітньо-науковий рівень вищої освіти – рівень вищої освіти, що передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Науковий (науково-технічний) проект – комплекс заходів, пов'язаних із забезпеченням виконання та безпосереднім проведенням наукових досліджень та (або) науково-технічних розробок з метою досягнення конкретного наукового або науковотехнічного (прикладного) результату.

Теми наукових рефератів

1. Характеристика суб'єктів управління у сфері міжнародної науки.
2. Болонський процес: цілі спільного розвитку науки та вищої освіти.
3. Міжнародна наукова діяльність в цифрову: можливості для учасників освітнього процесу.

Питання для самоконтролю

1. Міжнародна співпраця у сфері освіти та науки: досягнення та проблеми. Зміст ст.58 Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейським Співтовариством та їх державами-членами співробітництво в галузі науки і техніки.
2. На вашу думку, у чому полягає основна мета міжнародного співробітництва у сфері науки?
3. Інтернаціоналізація науки: сучасні виклики та перспективи.
4. Основні положення «Загальної хартії університетів».
5. Надайте характеристику основних напрямків конференції ЄАУ «Дослідницька підготовка як ключ до Європи знань» (2004 рік).

ТЕМА 3

ГРАНТОВІ ПРОГРАМИ ПІДТРИМКИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В НТУ «ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

План

- 3.1. Міжнародна наукова діяльність як складова сучасного університету
- 3.2. Структурно-функціональний підхід в організації міжнародної діяльності студентів та викладачів університету.
- 3.3. Роль Ради молодих вчених НТУ «Дніпровська політехніка» в організації міжнародної наукової співпраці.
- 3.4. Міжнародна діяльність профільних кафедр НТУ «Дніпровська політехніка»: аналіз можливостей.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ПОНЯТТЯ

Університет – багатогалузевий (або галузевий) заклад вищої освіти, що провадить інноваційну освітню діяльність за різними ступенями вищої освіти (у тому числі доктора філософії), проводить фундаментальні та/або прикладні наукові дослідження.

Молодий вчений – вчений віком до 35 років, який має вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, або вчений віком до 40 років, який має науковий ступінь доктора наук або навчається в докторантурі. (Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»)

Рада молодих вчених – колегіальний виборний дорадчий орган, що утворюється для забезпечення захисту прав та інтересів молодих вчених..

Теми наукових рефератів

1. Взаємодія МОН України та самоврядних наукових молодіжних організацій наукових установ та вищих навчальних закладів України.
2. Університетська наука в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку.

Питання для самоконтролю

1. Як ви розумієте зміст поняття «університетська наука»?
2. Проаналізуйте наукову компоненту свого індивідуального плану кризь призму участі у міжнародній науковій співпраці. Які виєвились ризики, проблеми та перспективи?
3. Назвіть групи нормативно-правових актів НТУ «Дніпровська політехніка», які визначають умови та можливість участі аспірантів у міжнародних наукових проєктах.
4. Проаналізуйте структурно-функціональну базу наукових підрозділів університету за напрямком тематики власного дослідження.
5. Проведіть порівняльний аналіз діяльності грантових програм для молодих науковців на прикладі кількох вітчизняних університетів.

ТЕМА 4

МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВИЙ ПРОСТІР У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ: ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ГРАНТРАЙТИНГУ

План

- 4.1. Грантрайтинг: основні поняття та категорії.
- 4.2. Грантрайтинг у сфері публічного управління і адміністрування: характеристика основних форм та видів.
- 4.3. Методологічні підходи до організації та розробки наукових грантів.
- 4.4. Методи та інструментарій грантрайтингу.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ПОНЯТТЯ

Грант – фінансові чи інші ресурси, надані на безоплатній і безповоротній основі державою, юридичними, фізичними особами, у тому числі іноземними, та (або) міжнародними організаціями для розвитку матеріально-технічної бази для провадження наукової і науково-технічної діяльності, проведення конкретних фундаментальних та (або) прикладних наукових досліджень, науково-технічних (експериментальних) розробок, зокрема на оплату праці наукових (науково-педагогічних) працівників у рамках їх виконання, за напрямками і на умовах, визначених надавачами гранту.

Грантрайтинг (grantwriting) – мистецтво написання проектів для отримання безповоротної фінансової допомоги.

Методологія (від грец. «метод» і...«логія») – вчення про методи пізнання і перетворення світу. Сукупність прийомів дослідження, що їх застосовують у будь-якій науці відповідно до специфіки об'єкту її пізнання.

Теми наукових рефератів

1. Можливості грантової підтримки дисертаційних досліджень в Україні: сучасний стан та перспективи.
2. Міжнародний простір сучасної науки: фундаментальні та прикладні дослідження.

Питання для самоконтролю

1. Як ви розумієте поняття «Грантрайтинг»?
2. Які можливості має технологія грантрайтингу у порівнянні з традиційними науковими програмами?
3. Як на вашу думку, чи варто навчати грантрайтингу здобувачів третього (наукового) рівня вищої освіти?
4. Наведіть приклади власного досвіду участі у написанні грантових наукових заявок.
5. Назвіть основні критерії якісного наукового проекту.

ТЕМА 5

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК УМОВА ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У СВІТОВИЙ НАУКОВО-ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

План

5.1. Міжнародна академічна мобільність: основні поняття та категорії.

5.2. Концептуальні засади реалізації міжнародної академічної мобільності для учасників освітнього процесу.

5.3. Внутрішня академічна мобільність: основні поняття, зміст та шляхи реалізації.

5.4. Віртуальна міжнародна академічна мобільність: основні поняття, зміст та шляхи реалізації.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ПОНЯТТЯ

Учасники освітнього процесу – здобувачі освіти; педагогічні, науковопедагогічні та наукові працівники; батьки здобувачів освіти; фізичні особи, які провадять освітню діяльність; інші особи, передбачені спеціальними законами та залучені до освітнього процесу у порядку, що встановлюється закладом освіти.

Академічна мобільність – можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами.

Мобільність міжнародна академічна – це можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому вищому навчальному закладі (науковій установі) на території України чи поза її межами.

Теми наукових рефератів

1. Нормативно-правове забезпечення для реалізації програм міжнародної академічної мобільності в Україні.
2. Агенції формування політики міжнародної академічної мобільності: структурно-функціональний зріз.

Питання для самоконтролю

1. Які ви знаєте форми міжнародної академічної мобільності?
2. Які форми міжнародної академічної мобільності найчастіше реалізуються на третьому рівні вищої освіти?
3. Обгрунтуйте тезу про визначну роль науки в процесах євроінтеграційного руху України. Наведіть кілька прикладів успішних історій.
4. Що таке «ступенева мобільність»? Наведіть приклади.
5. Як ви розумієте поняття «кредитна мобільність»? Відповідь обгрунтуйте.

КОРОТКИЙ ГЛОСАРІЙ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених Законом України «Про освіту» правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Порушенням академічної доброчесності вважається: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання

Академічна мобільність – можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами.

Грант – фінансові чи інші ресурси, надані на безоплатній і безповоротній основі державою, юридичними, фізичними особами, у тому числі іноземними, та (або) міжнародними організаціями для розвитку матеріально-технічної бази для провадження наукової і науковотехнічної діяльності, проведення конкретних фундаментальних та (або) прикладних наукових досліджень, науково-технічних (експериментальних) розробок, зокрема на оплату праці наукових (науковопедагогічних) працівників у рамках їх виконання, за напрямками і на умовах, визначених надавачами гранту

Грантодавець (grantor) – юридичні особи в Україні або за її межами, яка надає матеріальну, фінансову, організаційну або іншу благодійну допомогу на конкурсній основі.

Грантпрайтинг (grantwriting) – мистецтво написання проектів для отримання безповоротної фінансової допомоги.

Доктор філософії – освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. У болонській класифікації ступінь доктора філософії присуджується після завершення третього циклу вищої освіти та відповідає 3-му циклу Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти та 8-му рівню Європейської рамки кваліфікацій для навчання впродовж життя

Еразмус (англ. Erasmus) – програма обмінів студентів, викладачів та науковців країн-членів Євросоюзу, а також Ісландії, Ліхтенштейну, Північної Македонії, Норвегії, Туреччини. Програма надає можливість навчатися, проходити стажування чи викладати в іншій країні, що бере участь в програмі. У Єврокомісії Erasmus назвали найуспішнішою освітньою програмою ЄС і важливим інструментом боротьби з молодіжним безробіттям. Терміни навчання

і стажування можуть складати від 3 місяців до 1 року.

Концепція (від лат. «сприйняття») – система поглядів на певне явище, спосіб розуміння, тлумачення якихось явищ, основна ідея будь-якої теорії

Методологія (від грец. «метод» і ...«логія») – вчення про методи пізнання і перетворення світу. Сукупність прийомів дослідження, що їх застосовують у будь-якій науці відповідно до специфіки об'єкту її пізнання. (Словник іншомовних слів, 1977 р.)

Молодий вчений – вчений віком до 35 років, який має вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, або вчений віком до 40 років, який має науковий ступінь доктора наук або навчається в докторантурі. (Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»)

Мобільність – один із ключових принципів формування європейських просторів вищої освіти і досліджень, що передбачає різноманітні можливості для вільного переміщення студентів, викладачів, дослідників, адміністраторів у цих просторах з метою академічного і загальнокультурного взаємозбагачення, слугує забезпеченню цілісності зазначених європейських просторів. Важливу роль у забезпеченні мобільності здобувачів вищої освіти відіграють основні інструменти Болонського процесу — Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система, Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти, Додаток до диплома, а також європейська і національні системи забезпечення якості вищої освіти. (Національний освітній глосарій: вища освіта)

Мобільність міжнародна академічна – це можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому вищому навчальному закладі (науковій установі) на території України чи поза її межами.

Наукове відрядження – відрядження наукового (науково-педагогічного) працівника, аспіранта, ад'юнкта, докторанта на певний строк для проведення наукової або науково-педагогічної роботи, участі в наукових конференціях, симпозіумах, семінарах, наукових школах, експедиціях поза місцем його основної роботи (для аспірантів, ад'юнктів – поза місцем навчання), за наявності запрошення сторони, що приймає, або направлення установи, де працює вчений. Термін наукового відрядження не може перевищувати 90 днів, крім випадків, коли відрядження пов'язано з довготривалою науковою експедицією

Науковий (науково-технічний) проект – комплекс заходів, пов'язаних із забезпеченням виконання та безпосереднім проведенням наукових досліджень

та (або) науково-технічних розробок з метою досягнення конкретного наукового або науковотехнічного (прикладного) результату

Наукове стажування – підвищення рівня теоретичної та практичної підготовки, проведення авторських досліджень з використанням сучасного обладнання і технологій, опанування новітніх унікальних методів, набуття досвіду провадження науково-дослідної діяльності, забезпечення інформаційного обміну та розширення наукових контактів. Строк наукового стажування не може перевищувати двох років. З особами, які направляються на наукове стажування, укладається договір про направлення їх на наукове стажування до іншої наукової установи, вищого навчального закладу.

Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти – постійно діючий колегіальний орган, уповноважений на реалізацію державної політики у сфері забезпечення якості вищої освіти.

Національний науковий центр – статус національного наукового центру надається науковій установі, університету, об'єднанню наукових установ та (або) університетів, які мають унікальне дослідно-експериментальне устаткування, науковців та фахівців найвищої кваліфікації, результати наукових досліджень яких мають загальнодержавне значення та міжнародне визнання, для реалізації найбільш важливих та актуальних для держави напрямів розвитку науки і техніки та (або) інноваційної діяльності

Освітньо-науковий рівень вищої освіти – рівень вищої освіти, що передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Програма академічної мобільності – діяльність українських та іноземних закладів освіти, спрямована на забезпечення реалізації прав українських та іноземних учасників освітнього процесу, а також працівників закладу освіти (наукової установи) на академічну мобільність протягом визначеного часу на підставі угоди з іншим українським закладом освіти (науковою установою) або іноземним закладом-партнером на умовах і в порядку чинного законодавства.

Проект – документ, яким визначаються цілі та завдання, напрями діяльності та спільні дії учасників проекту (донорів, виконавців, бенефіціарів, реципієнтів), а також ресурси, необхідні для досягнення запланованих результатів протягом установлених строків.

Проектна група – визначена наказом керівника закладу освіти група педагогічних, науково-педагогічних та/або наукових працівників, які відповідальні за започаткування освітньої діяльності за спеціальністю на певному рівні вищої освіти, фахової передвищої освіти та у сфері післядипломної освіти для осіб з вищою освітою і відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності

Стейкхолдери – особи та організації, які можуть безпосередньо або опосередковано, позитивно або негативно впливати на проект, або відчувати його впливи.

Рада молодих вчених – колегіальний виборний дорадчий орган, що утворюється для забезпечення захисту прав та інтересів молодих вчених.

Субгрант – безоплатна та безповоротна частина гранту, яка надається на конкурсній основі основним реципієнтом фізичній або юридичній особі для реалізації її проекту

Ступінь (Degree) – кваліфікація вищої освіти, що, присвоюється після успішного завершення освітньої програми на певному циклі/рівні вищої освіти

Університет – багатогалузевий (класичний, технічний) або галузевий (профільний, технологічний, педагогічний, фізичного виховання і спорту, гуманітарний, богословський/теологічний, медичний, економічний, юридичний, фармацевтичний, аграрний, мистецький, культурологічний тощо) заклад вищої освіти, що провадить інноваційну освітню діяльність за різними ступенями вищої освіти (у тому числі доктора філософії), проводить фундаментальні та/або прикладні наукові дослідження, є провідним науковим і методичним центром, має розвинуту інфраструктуру навчальних, наукових і науково-виробничих підрозділів, сприяє поширенню наукових знань та провадить культурно-просвітницьку діяльність

Учасники освітнього процесу – здобувачі освіти; педагогічні, науковопедагогічні та наукові працівники; батьки здобувачів освіти; фізичні особи, які провадять освітню діяльність; інші особи, передбачені спеціальними законами та залучені до освітнього процесу у порядку, що встановлюється закладом освіти

Фундаментальні наукові дослідження – теоретичні та експериментальні наукові дослідження, спрямовані на одержання нових знань про закономірності організації та розвитку природи, суспільства, Фундаментальні наукові дослідження людини, їх взаємозв'язків.

ТЕСТИ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ

1. Як називається сукупність принципів, методів, прийомів, правил, операцій і форм побудови наукового знання, що застосовуються в певній науці:
  - а) доктрина;
  - б) концепція;
  - в) методологія;
  - г) наука.
2. Рада молодих учених при МОН України має:
  - а) статус консультативно-дорадчого органу;
  - б) статус структурного підрозділу міністерства;
  - в) статус неурядової організації;
  - г) статус міжнародної наукової організації.
3. Назвіть характерні риси проєкту, які є відмінними від інших видів міжнародної наукової діяльності:
  - а) орієнтованість на ціль;
  - б) визначена тривалість;
  - в) неповторність;
  - г) всі відповіді вірні.
4. Вкажіть основні цілі академічної мобільності:
  - а) обмін передовими практиками та досвідом у сферах освіти і науки;
  - б) модернізація системи освіти;
  - в) підвищення якості освіти та ефективності наукових досліджень;
  - г) всі відповіді вірні.
5. Академічна мобільність здобувачів наукового ступеня поділяється за способом реалізації тільки на очну та дистанційну. Ця відповідь є:
  - а) вірною;
  - б) правильною;
  - в) важко відповісти;
  - г) правильні відповідь відсутня.
6. Основною формою академічної мобільності для здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії є
  - а) навчання за освітніми програмами;
  - б) відвідування лекцій, які читає асистент кафедри;
  - в) практика;
  - г) участь у спільних наукових проєктах.
7. Пріоритетні напрями розвитку науки і техніки в Україні визначає:
  - а) Президент України;
  - б) Верховна Рада України;
  - в) Кабінет Міністрів України;
  - г) окремий університет, який провадить наукову діяльність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Глосарій. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. [Електронний ресурс]. URL: <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/nauk%20method%20rada/glossariy.pdf>
2. Європейський простір. <https://euprostor.org.ua/>
3. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>
4. Липовська Н.А., Хожило І.І. (2022). Досвід реалізації експерименту з підготовки здобувачів вищої освіти III рівня (PhD) за спеціальністю 281 «Гублічне управління та адміністрування» в навчально-науковому інституті державного управління НТУ «Дніпровська політехніка». *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. В.1. URL: <https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/161/143>
5. Національний Темпус/Еразмус+ офіс в Україні. <http://tempus.org.ua/>
6. Освітньо-наукова програма вищої освіти для доктора філософії спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування: навчальне видання/ Н.А. Липовська, Є.І. Бородін, Т.В.Маматова, Т.М.Тарасенко. Дніпро, НТУ «Дніпровська політехніка».2021.26 с.
7. Положення про формування переліку та обрання навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (2020). http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/The_choice_of_academic_disciplines_by_students_2020.pdf.
8. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 р. // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
9. Про затвердження Порядку реалізації права на академічну мобільність: постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-%D0%BF#Text>
10. Про наукову і науково-технічну діяльність: закон України (2016) зі змінами. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
11. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки: Закон України від 11 липня 2001 р. Зі змінами та доповненнями. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-14#Text>
12. Положення про організацію атестації здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (2018). http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/Regulations_on_the_organization_of_attestation.pdf.
13. Положення про Раду молодих учених при МОН України. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/rada%20molodich%20uchenich/pro-radu-molodikh-uchenikh-pri-mon-nakaz-mon-vid-24112014-1384.pdf>
14. Центр міжнародних проєктів "Євроосвіта". <http://euroosvita.net/?category=8>

Навчальне видання

**Методичні рекомендації до самостійної з навчальної дисципліни
«Грантові програми підтримки наукових досліджень та
академічних обмінів» для здобувачів третього (наукового) рівня вищої
освіти
спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування**

Розробник:
Хожило Ірина Іванівна

В редакції автора

Підготовлено до виходу в світ
у Національному технічному університеті
«Дніпровська політехніка».
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 1842
4960050, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 19